

Bölüm 3

ÜÇÜNCÜ AŞAMA GÜNDEM BELİRLEME ARAŞTIRMALARINDA KULLANILAN GÜNDEM BELİRLEME AĞI MODELİ VE ARAŞTIRMA YÖNTEMİ¹

Ali Emre DİNGİN²

GİRİŞ

Medyanın gündem belirleme etkilerine dönük araştırmaların temel düşüncesi Walter Lippmann'ın Public Opinion kitabındaki “The Pictures in Our Heads” başlığı altında yaptığı açıklamalara dayanır. İlk gündem belirleme araştırmasının bu isim altında McCombs ve Shaw tarafından 1972 Public Opinion Quarterly’de yayımlanmasının ardından geçen sürede bugüne dek farklı düzeneklerle 500’ün üzerinde araştırma yapıldığı söylenebilir. Bir konuya medyanın gösterdiği önemlilik düzeyi ile o konuya kamuoyunda atfedilen önemlilik düzeyinin bağlantılı olduğunu savunan geleneksel gündem belirleme araştırmalarının yanında 1990’lı yılların sonunda ikinci aşama gündem belirleme araştırmaları ortaya çıkmıştır. Tutumlar yönünde de önemlilik düzeylerinin ilişkili olduğunu bu araştırmaların ardından yakın zaman önce üçüncü aşama gündem belirleme araştırmalarında bundan daha fazlası ileri sürülmüştür. Medyanın zihnimizde oluşturmaya çalıştığı resmi daha iyi anlamlandırmada önemli bir yaklaşım sunan üçüncü aşama gündem belirleme hipotezi bugüne dek çok az sayıda çalışmada test edilmiştir.

Birinci ve ikinci aşama gündem belirleme araştırmaları konuların ve davranışların önemini karşılaştırmaktadır. Medya içeriğinin ve kamu anketlerinin yoğunluğuna odaklanıldığında bu bize gündemler arasındaki hiyerarşiyi göstermektedir. Üçüncü aşama gündem belirlemenin temeli, farklı elementler arasında bir ilişki kurmaya meyilli olduğunu savunan hafıza bağlantılı bir ağ modeline dayanmaktadır. Haber içerikleri ya da haber bültenleri farklı olaylar arasında ilişki kurmamız konusunda önemli bir rol oynamaktadır. “Gündem belirleme ağı modeli” bu mantıkla haber gündemindeki konular ve olaylar arasında bağlantılar bulmaya çalışmaktadır. Kısaca gündem belirleme ağı modeli ile medya gündem bağlan-

¹ Dingil’in (2018) “Üçüncü Aşama Gündem Belirleme Araştırması: Sağlık Haberleri Özelinde Medya ve Kamuoyu Bağlantısı” isimli Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi’nden üretilmiştir.

² Araştırma Görevlisi Doktor, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, aemredingin@gmail.com

ikinci aşama gündem belirleme araştırmalarında kullanılan medya gündemine yönelik içerik analizi yöntemi, üçüncü aşama gündem belirlemede de kullanılmaktadır. Ancak üçüncü aşama gündem belirleme araştırmalarında içerik analizi yöntemi ağ analizine veri desteği sağlamaktadır. Aynı şekilde geleneksel ve ikinci aşama gündem belirleme araştırmalarında kullanılan kamu gündemine yönelik anket yöntemi üçüncü aşama gündem belirleme araştırmalarında zihin haritama anketi olarak değişmektedir. Zihin haritalama anketi ile kamunun zihnindeki bağlantı verilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu veriler ağ analizine destek sağlamaktadır. Gündem belirleme ağı modeli ağ analizi ile medya gündem bağlantılarını ve kamu gündem bağlantıları arasında bir benzerlik ölçümü yapan bir model olarak tanımlamakta mümkündür.

Sonuç olarak üçüncü aşama gündem belirleme araştırmalarında kullanılan gündem belirleme ağı modelinin temelini ağ analizi yöntemi oluşturmakla beraber geleneksel ve ikinci aşama gündem belirleme araştırmalarında kullanılan yöntemlerden farklıdır. Ancak geleneksel ve ikinci aşama gündem belirleme araştırmalarında kullanılan içerik analizi ve anket yöntemi ağ analizine veri desteği sağlamaktadır. Üçüncü aşama gündem belirleme ile iletişim araştırmalarında da kullanılan ağ analizi yöntemi, önümüzdeki günlerde iletişim araştırmacıları tarafından birçok araştırmada kullanılabileceği ön görülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Borgatti, S. P., Everett, M. G. ve Freeman, L. C. (2002). Ucinet for Windows: Software for social network analysis. Harvard, MA: Analytic Technologies. (www.analytictech.com)
2. Cheng, Y. ve Chan, C. M. (2015). The third level of agenda setting in contemporary China: Tracking descriptions of Moral and National Education in media coverage and people's minds. *International Journal of Communication* 9, 1090–1107.
3. Dingil, A. E. (2018). *Üçüncü aşama gündem belirleme araştırması: Sağlık haberleri özelinde medya ve kamuoyu bağlantısı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
4. Guo, L. ve McCombs, M. (2011a). *Network agenda setting: a third level of media effects*. Boston: Paper presented at the ICA,.
5. Guo, L. ve McCombs, M. (2011b). *Toward the third level of Agenda Setting theory: A Network Agenda Setting Model*. St. Louis: Paper presented at the AEJMC.
6. Guo, L. (2012). The application of social network analysis in agenda setting research: a methodological exploration. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 614 - 631.
7. Guo, L., Vu, H. T. ve McCombs, M. (2012). An expanded perspective on agenda setting effects. *exploring the third level of agenda setting. revista de Comunicación*, 51 - 68.
8. Guo, L., Chen, Y. K., Vu, H., Wang, Q., Aksamit, R., Guzek, D., Jachimowski, M. ve McCombs, M. (2015). Coverage of the Iraq war in the United States, mainland China, Taiwan and Poland: A transnational network agenda-setting study. *Journalism Studies*, 16 (3), 343–362.
9. Gürsakal, N. (2009). *Sosyal ağ analizi*. Bursa: Dora Yayınları.

10. Güzeller, C. O., Eser, M. T. ve Aksu, G. (2016). *UciNet ile sosyal ağ analizi*. Ankara: Maya Akademi
11. İspir, N. B. ve Kılıç, D. (2017). Kasım 2015 genel seçimlerinde köşe yazarlarının Twitter gündemine yönelik bir sosyal ağ analizi uygulaması. *Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi Uluslararası Hakemli dergisi-ekurgu*, 25 (1), 77-83.
12. Kadry, S. ve Al-Taie, M. Z. (2014). *Social Network Analysis: An Introduction with an Extensive Implementation to a Large-Scale Online Network Using Pajek*. E-book: Bentham.
13. Karagöz, D. ve Kozak, D. (2014). Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi: Araştırma Konuları ve Kurumlar Arası İş Birliğinin Sosyal Ağ Analizi ile İncelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği* 28, (1) 47-61
14. Vargo, C. J., Guo, L., McCombs, M., ve Shaw, D. L. (2014). Network issue agendas on Twitter during the 2012 U.S. Presidential Election. *Journal of Communication*, 64 (2), 296-316.
15. Vu, H. T., Guo, L., and McCombs, M. (2014). Exploring “the World Outside and the Pictures in Our Heads” : A Network Agenda-Setting Study. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 91(4), 669-686.
16. Yüksel, E. (2001). Medyanın gündem belirleme gücü. Konya: Çizgi Kitabevi.
17. Simpson, W. (2001). QAP: The quadratic assignment procedure. Paper presented at the North American Stata Users' Group Meeting. (www.stata.com/meeting/1nasug/simpson.pdf)
18. Streeter, C. L. ve Gillespie, D. F. (1992). Social network analysis. D. F. Gillespie ve Glisson (Ed.), *Quantitative methods in social work: State of the art içinde* (s. 201- 222). ABD: Haworth Press.